

Selamlaşmak!

Yahya AKSOY

Selamlaşma konusunda uygarca bir yolu seçelim ve hep birlikte alışkanlık haline getirelim. Elini kalbine koyarak önce güler yüzle gönülden bir selam, sonra tatlı bir kelam...

Bulaşıcı hastalıklar yaygın hale gelince herkes telaşlanıyor. Resmi ve tıbbi açıklamalar yapılarak “el sıkışmadan, öpüşmeden uzaktan selamlaşmaları ve vücudun savunma sistemlerini güçlendirici beslenmeleri konusunda insanlar uyarılıyor ve bilgilendiriliyor.

Atalarımız, “Bir musibet bin nasihatden iyidir,” demişler. İnsanlar kötülükleri gördükçe ders alıyorlar, oysaki aklını, mantığını iyi kullanarak ve hayatı doğru okuyarak doğruyu, güzeli, iyiyi gör, bul, tanı, yap, uygula ve başarı ile birlikte huzuru bul...

Doğru olanı bulmak, bilmek ve uygulamak için mutlaka kötü bir olayla karşılaşmamız mı gerekiyor. Akıl, bilgi, araştırma, bilim ne işe yarıyor? Vurdumduymazlık bireysel ve toplumsal alışkanlık haline gelmiş. “Bana bir şey olmaz” anlayışı yay-

gın. Oysa insan, insanlarla, doğayla ve diğer canlılarla birlikte yaşıyor ve yaşamak zorunda. O halde hep birlikte, bilgilenmek ve bilinçlenmek gerekiyor.

“Eğitim bir yol ise, kültür kişinin bu yolda kazanımlarının tümüdür” diyen Prof. Bozkurt Güvenç bize yol göstermekte.

Hijyenik olan selamlaşma üzerinde önceden insanlar eğitilseler, alıştırsalar olmaz mıydı? Eğitim, sağlam ve sağlıklı alışkanlıklar kazandırma sanatı değil mi? Çağdaş eğitim çağdaş toplumu ortaya çıkarmayacak mı? Yaşadıklarımıza ve karşılaştıklarımıza bakınca çok düşünmemiz gerektiği ortaya çıkmakta...

İnsanoğlu durur durur tehlike kapıya gelince harekete geçermiş. “Bu gerçeği en iyi olarak bir halk sözü anlatmakta:” Sığircinin avradı-karısı, sığır gelince kıvradı!”

Köyün bilgisi Hacı Yusuf Amca, “İnsanlar, vurdumduymaz, zararlı şeyleri gördükçe kafaları dank eder, kendine gelirler kıpırdanırlar. Kışa hazırlık yapan karıncalardan, sıkı-

sınca yumurtlayacak kümes arayan tavuktan ders almazlar, yan gelip yatmayı severler,” derdi.

Selam vermek sözü geçtiği zaman aklıma, Klasik Türk Edebiyatının ünlü şairi, (1480 -1556) yılları arasında Irak’ta yaşamış, Oğuz-Bayat Boyu’na mensup Azeri Türkü Fuzûli aklıma gelir. İhtiyarlığında vakıftan aldığı maaşı kesilince yazdığı şikâyetnamede:

“Selam verdüm rüşvet değıldür deyu almadılar,

Hükm gösterdim faidesüzdür deyu mültefit olmadılar,” demiştir.

Selam versen rüşvet diye almazlar, vermesen ‘insan bir selam verir’ diye söylenirler. Eskiden böyleydi. Şimdi de, el sıkışsan, yüz yüze öpüşsen ‘aman gribim yaklaşmayalım’ diye seslenirler.

Öyleyse, yapılması gerekenler konusunda sonuca varalım ve bunu alışkanlık haline getirinceye kadar sürdürüelim. Grip geldi uzaklaş, grip gitti yaklaş ve ol sarmaş dolaş, öp şapur şupur, bel kırarak, el çırparak kurbanlık alır gibi! Selamlaşma yol

ve yöntemlerini bırakalım. Tam zamanı uygarca selamlaşalım, toplum olarak buna alışalım. İlahî buyruklar da “selam sevaptır” denmekte. Selam şekille olmaz gönülle olur. Elini kalbin üzerine götürerek, ya da başını hafif eğerek selamlaşmayı yaygınlaştırmak daha akıllıca ve medeni olacak diye düşünmekteyim.

Türkmenistan’da yaptığım İpek Yolu araştırmalarında Prof. Dr. Kakacan Atayev eski Türklerde selamlaşma hakkını bana bilgiler ve kaynaklar verdi:

İslamiyet öncesinde Orta Asya’da selamlaşmalar şöyle:

- İnsanlar ellerini ve kollarını karşılıklı olarak uzatıp birbiri üzerine koyarak baş ve vücutlarını hafifçe eğerek selamlaşmışlar...
- Han, hakan, emir gibi yöneticiler, sağ el kalbin üzerine götürülerek, sol diz yere doğru, vücut ve baş diz üstüne hafif eğilerek selamlanmakta...
- Küçükler, büyükleri başarıyla selamlamaktalar. Büyükler de küçüklerin sırtlarını sıvazlayarak, başlarını okşayarak sevgilerini ifade etmekte.
- Bilginleri, önlerine diz çökerek ve şapka çıkararak selamlıyorlar.
- Şaman, davuluyla halkı selamlıyor... Bütün bu selamlaşmalar minyatürlere de yansımıştır.

Eski yıllarda öğrencilerin, öğrenci oldukları belli olsun diye, kenarı kokartlı ve terekli şapka giymeleri zorunlu tutulurdu. Yalnızca öğretmenlerini, ellerini şapkaya götürerek asker selamı gibi selamlamaları öğretilir ve istenirdi... Çocuklar ve büyükler hiçbir zaman şapır-şupur öpülmezdi...

Asker, sivil ve resmi giysili meslek grupları arasında şapkalı ve şapkasız olarak selamlaşma usulleri de vardır. Bunlardan örnek alınmalı. Bazı ülke liderleri de bu konuya öncelik vermekte. Sağlık kurumları yöneticileri ve akademisyenler halka açıklamalar yapmakta.

Batı ülkeleri liderleri son günlerde uzaktan selamlaşmaktalar. Ellerini yumruk haline getirip, değdirmekten karşılıklı tutanları görmekteyiz.

Arap ülkelerinde sağlı sollu üç kez öpüşme ve omuza baş koyma usulünün Türk kültürü ile hiçbir bağı olmasa gerek. Haka dansında ve Kızılderili çubuğunda da selamlama vardır. Uzak Doğuda, Hindistan’da, Japonya’daki gibi elleri ve kolları öne doğru birleştirip gülümseyerek başla hafif selamlaşma usulü de bulaşıcı hastalıklar ve uygarlık açısından çok anlamlı olup günümüz ve yarın için çok geçerli olacak bir yöntemdir. Buna alışalım. Selamlaşmak günümüzde azalsa da insana yakışan bir davranıştır. Sözle selam verilir, sözle alınır. Gönülden gelir, elle sıkmayla ve öpüşmeyle bir ilgisi olmasa gerek.

Fötr şapka, baştan sağ elle çıkarılarak kişilerin özelliği ve önemine göre yukarıya doğru kaldırılır... Kalabalıkları şapkayla selamlamak için şapka çıkarılarak havaya doğru ileri-geri sallanır, gülümseyerek baş eğilir. Burada önemli olan gülümsemektir. İzleyici şapkaya değil, selamlayan kişinin yüzüne ve gözüne bakar ve mesajı oradan alır...

Size şu kişiden çok selam getirdim denince, “Selamı getiren de götüreren de sağ olsun” diye karşılanır halk arasında. “Bir çift selamın yeter, selam sabah yok mu? Selamın başım üstüne, Tanrı selamı, selam selam üstüne geldi, selamı sabahı kesti, selam en iyi referanstır, selam ver selam al, kuşlar, çiçekler ve bütün canlılar alabilene selam verirler, kuşlar sesiyle, ozanlar sazıyla sözlerle selam verirler, bir tek selamı gelse yeter, şapka çıkarmak, sanatı, sanatçıyı, sanat eserini selamlamak, hafif selam, ağır selam,” gibi söylemler de bulunmakta. Başına yumruk insanlardan oluşan “Selamsızlar Bantosu” filmi de çevrilmiştir.

Resmi dairelere giren vatandaşlar da başlarında ne varsa çıkararak sözle selam verirler.

Düğünlerde çok sayıda konuğun, ellerini sıkarak ve öpüşmek yerine, toptan selamlandığına dair örnekler de bulunmaktadır:

Yıllar önce Boğazlıyan Yoğunhisar Köyü’nden, Oğulcuk Köyü’ne düğüne gelen topluluğu düğün sahibi, şapkasını başından eline alarak ve sağ elini kalbi üzerine koyarak şu sözlerle selamlamış:

“Yoğunhisar’dan geldiniz/Kırıldınız öldünüz/Birinize demiyom/Hepiniz hoş geldiniz!”

Çok sayıda insanın elini sıkılmaktan, bu dizelerle ve elini kalbi üzerine götürerek hoş geldiniz demek en kalbî, en doğru ve en sağlıklı selamlaşma olsa gerek. Esas selam kalpten kalbe akan sevgidir, el sıkılmak, ayak vurmak, yüz, göz öpmek şeklen yapılan hareketlerdir. Uygarlık ölçülerini esas almak insanı ve toplumu önce griplerden sonra da diğer hastalıklardan korur...

Sağlıklı-uygar selamlaşma yollarını salgın hastalıklar gelmeden önlemeliyiz. Orta Asya’da atalarımız ve Anadolu’da halkımız bulmuştur. Bu örneklerden yararlanmalı ve sağlıklı selamlaşma yöntemlerini toplum olarak alışkanlık haline getirmeliyiz.

“İnsanlar, kıyafetlerine göre karşılanır, bilgisine göre uğurlanırlar.”

Önemli olan şeklen değil, kalben selamlaşmaktır. Kalbin sevgisi ve selamı gülümsemeyle yüze ve gözlerin içine yansır; “öz gülerse göz güler, öz ağlarsa göz ağlar. “Aklın, bilimin ve uygarlığın ışığından gidilmez ise analar da ağlar, babalar da...”

Selamlaşmak gönülden gelmeli göze ve bedene sinmeli karşıldakini etkilemelidir. Bu etkilerle karşıldakilerde selamlara cevap vererek gönül sevgisini paylaşmalıdır. Selam insanın insana verdiği değer için göstergesidir. Unutulmamak için, unutmayacaksınız.